

Hooglandse Nieuwe

informatieblad voor alle geïnteresseerden
rondom de Hooglandse Vieringen van de
Leidse Studenten Ekklesia

vijftiende jaargang, nr. 3
juni 2019
€ 2 (gratis voor leden)

keuzestress

Rapenburg 100
2311 GA Leiden
071-5134 558

info@ekklesialeiden.nl
www.ekklesialeiden.nl
www.rapenburg100.nl

Hooglandse Nieuwe is het blad voor alle geïnteresseerden rondom de Hooglandse Vieringen van de Leidse Studenten Ekklesia. Het verschijnt zes maal per jaar.

Redactie Jasper Radder, Wim Schouten, Jan Slotboom, Myranda Wilbrink, Paulien van Yperen

Opmaak Myranda Wilbrink, m.m.v. Job van Keulen

Drukwerk Sylvia van Hoven

Hooglandse Nieuwe downloaden
vereniging.ekklesialeiden.nl/publicaties/

Postabonnement € 20 per jaar
Nieuwe abonnees opgeven bij het secretariaat:
info@ekklesialeiden.nl

Kopij voor het nummer van 1 september 2019 met het thema '**gezond**' uiterlijk op zondag 18 augustus 2019 insturen naar: hn@ekklesialeiden.nl

PASTORES

Rob van Waarde, studentenpastor (PKN)
06-4193 5997, robvanwaarde@gmail.com
Walther Burgering, studentenpastor (RK), 06-2956 2865, waltherburing2013@gmail.com
Christiane van den Berg-Seiffert
participantenpastor, 071-512 5137
christianevandenbergeklesialeiden.nl

STUDENTENRAADSVROUW (HUM.)

Jeannette Bakker
bakker.je@hsleiden.nl

VERENIGING LSE

Zie: www.ekklesialeiden.nl

Dagelijks bestuur:

- **Ronald Meester**, voorzitter@ekklesialeiden.nl
- **Vacature**,
vice-voorzitter@ekklesialeiden.nl
- **Rob van den Boom**,
secretaris@ekklesialeiden.nl
- **Flip van Hoven**,
penningmeester@ekklesialeiden.nl

REKENINGNUMMERS

Vereniging LSE: NL66 INGB 0004 8198 29
- voor alle vrijwillige bijdragen
- voor lidmaatschap: € 25 (studenten € 12,50) per jaar

Stichting rk Vrienden van het Leidse Studenten

Pastoraat: NL52 INGB 0000 6152 28

Stichting Diaconaal Fonds Hulpverlening LSE:

NL42 INGB 0003 3133 66 voor alle diaconale giften

Deze rechtspersonen zijn erkend door de fiscus.

Uw giften zijn aftrekbaar.

In dit nummer over Keuzestress:

- 3 Redactioneel
Wim Schouten
- 4 Keuzestress?
Jasper Radder
- 5 Keuzestress en keuzevrijheid
Herman van Bommel
- 6 Keuzestress
Monique van der Gaag
- 7 Keuzes maken
De Witte Vlek
- 8 Liturgische gebeden, interview
Friederike de Raat
- 11 Als de wereld aan je voeten ligt...
Marit Nieboer
- 12 Keuzes maken
DDD groep
- 13 To end all choices and stress
René Fraters
- 14 Keuzes maken
Leiden 2
- 15 Omzien-Verwondering-Bewondering
participatengroep 65+
- 16 Keuzes maken
Vic Marlet
- 17 Keuzes maken
Rond 66
- 18 De toekomst van de Ekklesia
Jan Slotboom
- 19 Keuzes maken
Part & Deel
- 20 Buigen voor Google
Arie de Kluijver
Tieden uut Nijhoof
Lex van Wijngaarden

en verder

- 21 **LSE-NIEUWS**
 - Overzicht Hooglandse Vieringen
 - Bij de vieringen (Cor van Bree)
- 22
 - Elkaar ontmoeten
 - Jongerenviering - bibliol9oog
 - stiltewandeling rond de langste dag
 - uitgangscollectes
- 23
 - Voorbereiding Hooglandse Vieringen**HOOGSPERSOONLIJK**
 - Geboortekaartje Hannah en Yinte Goldbach
- 24 **ACTIEF EN INFORMATIEF**
 - Ontdekkingsweekend voor studenten (verslag Walther Burgering)
- 25
 - Feddema actueel
- 26
 - Thema volgend nummer
 - Fotoarchief

Redactioneel

Wim Schouten

“Wer die Wahl hat, hat die Qual”, sprak ooit een Oostenrijkse Gastgeberin tegen onze huidige correspondent in Nieuwe. Treffender kan het thema van deze HN, keuzestress, niet onder woorden gebracht worden. De veelheid aan keuzes waar we tegenwoordig voor staan, en de veelheid aan beschikbare informatie die we bij het maken van die keuzes hebben, kunnen een belangrijke bron van stress zijn. Hoe daarmee om te gaan? Herman van Bommel en Rene Fraters hebben daar een gelijksoortig recept voor: Volg je hart en vertrouw op God. Monique van der Gaag voegt daar nog eens aan toe, dat je ook kunt genieten van het feit dat je zoveel keuzes mag maken. Die stelling wordt gesteund door het betoog van Marit Nieboer. Die legt uit hoe blij ze is dat ze nu door wat minder “Qual” ineens veel meer “Wahl” heeft.

Keuzestress werd door de redactie mede als thema gekozen op grond van de vele vragen die er recentelijk, door het Rapport Ploum en door de verhuisplannen die inmiddels hun zwanenzang kennen op de Ekklesia-gemeenschap afkwamen. Dat inspireerde een zestal participantengroepen en enkele indivi-

duële leden tot een bijdrage. Daarbij bleek het besef heel duidelijk aanwezig dat niets doen ook een keuze is. In vrijwel alle bijdragen klinkt door, dat er best het een en ander valt te verbeteren aan het functioneren van de Ekklesia, maar dat de kern van wat we zijn en wat en hoe we doen behouden moet blijven. “Laten we”, zoals Part en Deel schrijft, “ook een beetje tevreden zijn met wat we allemaal hebben en doen”. Zelfs wanneer dat, zoals de DDD-dames stellen, zou betekenen dat wij het licht moeten uitdoen. Daar niet bang voor zijn schept ruimte om vanuit eigen kracht op zoek te gaan naar nieuwe manieren om de Ekklesia-gemeenschap hechter te maken en er meer mensen bij te betrekken. Een belangrijk punt is daarbij de relatie met het studentenpastoraat. Uit alle bijdragen spreekt de wens om, na de ontvlechting van Ekklesia en Studentenpastoraat, vanuit een nieuwe verhouding op zoek te gaan naar nieuwe vormen van samenwerking. Ook hier geldt dat duidelijkheid over wie je bent en waar je voor staat de samenwerking ten goede kan komen. Samenwerking is in meer bijdragen een sleutelwoord. “Rond 66” noemt samenwerking met Doopsgezinden en Remonstranten. “De Witte Vlek”, “DDD” en Jasper Radder noemen de universiteit waaronder het Studium Generale. “Leiden 2”, Jan Slotboom en Vic Marlet noemen groepen met een vergelijkbare manier van geloofsbeleving. Die samenwerking kan betrekking hebben op de drie zuilen van de Ekklesia: verdieping, gemeenschap en betrokkenheid bij de wereld dichtbij en veraf. Die zuilen

worden geschraagd door diensten en lezingen, door participantengroepen, door pastoraat en door de diaconie. Veel bijdragen aan dit nummer dragen suggesties aan hoe de zuilen en wat hen schraagt te versterken. Zo wordt gepleit voor het betrekken van meer mensen bij de dienstvoorbereiding, voor meer openheid naar nieuwe bezoekers, voor meer aandacht voor leden van de gemeenschap die een steuntje in de rug nodig hebben, voor vergroting van de werkgroep Diaconie, enz. Bij dat alles naast meer samenwerken met anderen ook o.a. meer communicatie met de omgeving, meer gebruik maken van alle competenties die we in huis hebben, meer uitwisseling, samenwerking en ontmoeting tussen generaties binnen de Ekklesia. Sommigen, zoals “Rondom 66” en “Part en deel”, staan daarbij ook open voor een verjonging van de liturgie. Anderen, zoals “de Witte Vlek” en Vic Marlet, verwachten daar weinig van. Zo laten de auteurs van dit nummer ons zien dat we ook met onze Ekklesia voor tal van keuzes staan. Die keuzes hoeven geen stress te betekenen. Want we kunnen ze benaderen vanuit een gevoel van vrijheid om te mogen zijn wie of wat we zijn. In het vertrouwen dat het, zolang we elkaar vasthouden, wat de toekomst ook brengen moge, altijd goed zal zijn zoals het gaat.

Bij de voorkant:
Ontwerp van Arie de Kluijver

Keuzestress?

Jasper Radder

Keuzestress is door Schwartz in 2004 (zie Wikipedia) gedefinieerd als een vorm van stress die veroorzaakt wordt doordat iemand overspoeld wordt met informatie die overwogen moet worden om een ‘goede’ keuze te kunnen maken. Niet alleen de complexiteit van de keuze speelt mee, ook het toegenomen aantal keuzes in onze samenleving is er een belangrijke oorzaak van.

Op stress zelf wil ik hier verder niet ingaan. Degene die daarin geïnteresseerd is, verwijs ik naar een artikel hierover in Wikipedia. Wel wil ik aan de hand van een sociologische publicatie van Van Doorn, De Koster en Verheul ^[1] nagaan op welke wijze het mogelijk is keuzestress te voorkomen. De auteurs onderscheiden drie manieren om dit te bereiken.

1. Ervoor kiezen om niet te kiezen,
 2. Sociale steun inwinnen bij de omgeving,
 3. Keuzes maken die samenhangen met individuele of gemeenschappelijke identiteit.
- Wanneer het om ‘eenvoudige’ zaken lijkt te gaan, bijvoorbeeld welke soort brood zal ik kiezen, kan je overweging zijn dat het je uit de 20 mogelijkheden niet zo veel kan schelen welke keuze je maakt, maar het kan ook zijn dat die bepaald wordt door de keuzes van je omgeving, familie, vrienden, of principiëler omdat je om een persoonlijke reden speciaal let op biologische producten.

Ik wil aan de hand van het bovenstaande nagaan wat dit voor de keuzes die in het rapport van Franck Ploum ^[2] worden voorgesteld kan betekenen. Essentieel en uitgangspunt dient de

wijze te zijn waarop in het rapport de identiteit van de Vereniging LSE (vLSE) wordt geformuleerd: ‘De Leidse Studenten Ekklesia is een open en gastvrije, oecumenische geloofsgemeenschap die vanuit een niet-dogmatische omgang met geloof en traditie mensen wil samenbrengen en inspireren om hun verantwoordelijkheid te nemen in samenleving en wereld. Hierbij laat de LSE zich voeden door de academische wereld en richt ze zich met een kritische blik op ontwikkelingen in maatschappij en wereld en de gevolgen die dit heeft voor mensen in kwetsbare posities.’

laten we niet vergeten dat we
een levendige en bloeiende
gemeenschap vormen

Ik ga ervan uit dat de leden van de vLSE zich hierin kunnen vinden en dat zij daarom hebben besloten tot deze gemeenschap toe te treden. Alle keuzes die we maken dienen om die reden hieraan getoetst te worden. Daarbij valt niet uit te sluiten dat onze individuele identiteiten niet identiek zijn. Om toch tot een gemeenschappelijk standpunt te komen is diepgaand en zo nodig langdurig overleg binnen de gemeenschap noodzakelijk. Dat wij financieel gedwongen worden ongewenste besluiten te nemen, moet met alle macht voorkomen worden.

De geloofstaal die wij bezigen is een afgeleide van onze gemeenschappelijke identiteit. Daarbij speelt het repertoire van Huub Oosterhuis een belangrijke rol, maar dat betekent niet dat wij niet

gebruik zouden kunnen en ook moeten maken van ander passend repertoire. De wisseling van voorgangers, elk met een eigen insteek, dienen we te koesteren. Dat niet ieder lid door elke voorganger even ‘gesticht’ zal zijn, is te verwachten, samenhangend met onze diverse individuele identiteiten. (Wat in het rapport van Ploum over de liturgie wordt opgemerkt dat ‘deze vaak de verankering mist in de huidige samenleving’, wordt helaas niet verder uitgewerkt en blijft daarom in de lucht hangen.)

De geloofstaal van de huidige studentenpastores naar de studenten toe past duidelijk niet bij de onze geloofstaal. Maar is dit ook de geloofstaal van het studentenpastoraat in het algemeen volgens de Rooms Katholieke en Protestantse Kerken, waar het studentenpastoraat van uitgaat? Na de ALV van de vLSE op 14 mei 2019 is de vraag blijven hangen wat na de ‘ontvlechting’ van studentenpastoraat en vLSE de relatie is tussen de vLSE, de Stichting Materiële Voorzieningen en (het gebruik door de vLSE van) Rapenburg 100.

‘Voeding door de academische wereld’ aan de vLSE wordt geleverd door de leden die een academische opleiding hebben genoten. Directe contacten met de academie zijn beperkt. Op de eerste zondag van september wordt in de viering van de vLSE het academisch jaar geopend. Aan enkele gespreksgroepen van de vLSE nemen academici deel die geen lid zijn van de vLSE. Daarnaast is er vanuit de werkgroep lezingen een goede samenwerking met Studium Generale over de uitvoering van een gemeenschappelijk thema in

het Lipsiusgebouw van de Universiteit Leiden. Bij aanhalen van de banden zouden gepensioneerd (en niet-) academici uit de gemeenschap een rol kunnen spelen.

Wanneer wij jongere generaties voor de identiteit van onze gemeenschap willen interesseren, zullen we ons er eerst terdege in moeten verdiepen welke 'taal' wij dienen te gebruiken om hen te bereiken. De actie van Christiane van den Berg tot contact met doopouders is een goed startpunt, omdat we mogen verwachten dat zij destijds speciaal voor dopen in onze viering hebben gekozen. Verwaarloosd hebben we in dit opzicht tot nu toe in contact te blijven met mensen die uit onze gemeenschap verdwenen zijn zonder dat wij hun motieven kennen. Niet vergeten moet worden dat wij een verouderende gemeenschap zijn die speciale aandacht vraagt voor kwetsbare mensen; de bezoekgroep, recent door Christiane in het leven geroepen, probeert hierin te voorzien.

Wanneer we voor bestendiging van onze gemeenschap in de toekomst kiezen, vergt dit de uiterste inspanning van alle leden van de vLSE. Een goed functionerende en doelgerichte website en pr zijn hierbij van groot belang.

Maar laten we niet vergeten dat we een levendige en bloeiende gemeenschap vormen van leden met vele en diverse capaciteiten. Ik verwijs naar het uitgebreide jaarverslag van de vLSE van 2018. Een aantal in het oog springende activiteiten worden in het rapport van Ploum niet of summier genoemd, zoals die van de Diaconie, van de vele gespreksgroepen waarin diverse onderwerpen uitputtend en diepgaand worden bediscussieerd, van het jaarlijkse thema met speciale vieringen, lezingen en exposities en van de Hooglandse Nieuwe.

[1] S. van Doorn, W. de Koster en J. Verheul. Keuzestress!? Sociologie 3 [2007] 3, pg. 400-409.

[2] Franck Ploum (Stichting OKG – Amsterdam). Onderzoek naar voortgang en identiteit van de Vereniging Leidse Studentenekklesia. Eindverslag, maart 2019

Keuzestress en keuzevrijheid

Herman van Bommel

Vroeger was alles duidelijk: wij zijn op aarde om God te dienen. En wát wij moesten doen om God te dienen was voor katholieken ook volstrekt duidelijk: door te leven zoals Jezus ons heeft geleerd. Onze Moeder de Heilige Kerk, met de onfeilbare Plaatsbekleder van God op aarde, hield ons voor wat we moesten geloven en wat we moesten doen.

Koos je, in alle vrijheid, voor God dan wist je wat je te doen stond. Zoals stemmen op de Katholieke Volkspartij, de KVP. Voor bevredigende antwoorden op de grote vragen in deze wereld hoefde ik vóór het Tweede Vaticaans Concilie (1962 – 1965) niet zelf na te denken. Dat is nu heel anders. Want voordat ik op 23 mei aanstaande ga stemmen moet ik me eerst verdiepen in het EU-beleid in de volle breedte. Vervolgens moet ik proberen te weten te komen welke partij de beste antwoorden heeft op al die vragen. Ik moet al die 15 verkiezingsprogramma's niet alleen zorgvuldig lezen,

maar ook met elkaar vergelijken. Op het moment waarop ik dit schrijf heb ik nog twee weken voordat ik op 23 mei ga stemmen. Slapeloze nachten zullen mijn deel zijn. Allerlei vragen bestormen mij, veel meer dan ik hier kan opnoemen. Keuzestress is een eufemisme voor wat mij nog twee weken in haar moordende greep zal houden.

Mijn advies: kies in alle vrijheid voor Gods wil, en je zult bevrijd zijn van elke vorm van keuzestress

Vroeger was alles anders. Doe gewoon wat God wil, en stem dus op de KVP. In de Ekklesia bidden wij

elke zondag "Uw wil geschiede". Ik zou, in plaats van te stemmen, God kunnen vragen dat Zijn wil geschiede. Kloosterzusters hadden ooit maar één doel voor ogen: "gelijkvormig te worden aan de wil van God en daardoor heilig te worden". ("Zij volgde haar innerlijke stem", Else Budnowski, p. 130) Mijn advies: kies in alle vrijheid voor Gods wil, en je zult bevrijd zijn van elke vorm van keuzestress.

Reageren? bommel012@kpnmail.nl

Keuzestress

Monique van der Gaag

“Wees geen ezel van Bileam!”, kreeg ik te horen van mijn vader toen ik als kind niet kon kiezen tussen een prachtig groen of blauw uitklapbaar étui met daarin behalve kleurpotloden ook nog viltstiften.

Ik was tien en het werd zomervakantie. Rood was mijn lievelingskleur! Wat moest ik nu met blauw of groen? Als

oudste had ik het eerstgeboorterecht. Dat betekende dat ik als eerste mocht kiezen als er wat te kiezen viel. Dit tot grote ergernis van mijn broertje, wat ik helemaal snapte. Maar zowel hij als ik moesten mee in deze oude traditie.

Keuzestress in optima forma! In die tijd bestond dat woord nog niet eens. Ik wikte en woog. En koos toen blind voor blauw. Een onmogelijke keuze. Mijn broertje mokte, omdat hij begrijpelijkwijs geen tweede keus als cadeau wilde. En ik kreeg vervolgens het verhaal van die ongelukkige ezel te horen. Was het nu de ezel van Bileam of Buridan?

Ezel

Die arme ezel, die van zijn baas in zijn linker voerbak de heerlijkste haver voorgeschoteld kreeg en in zijn rechter het lekkerste stro en niet kon kiezen. Hij bleef met zijn kop besluiteloos precies in het midden hangen en verhongerde. Me inlevend in de ezel bedacht ik enthousiast dat hij een hapje van de haver kon nemen en daarna een hapje stro. En dan weer terug naar de haver, enzovoort tot zijn voederbak leeg was en zijn honger gestild. Probleem weg. Maar zó ging het verhaal niet. Is er een oplossing? Voor ons kinderen niet. Had mijn broer altijd mogen kiezen als jongste, dan zou ik me misschien weer verongelikt hebben gevoeld. Wie weet met wat voor dilemma's het hém had opgezadeld?

Kat

Een kat kiest zijn eigen gouden mandje zelf. En ik ben verguld, dat mijn kat mijn huis koos. En mensen kiezen ook: romantische liefde heet dat. Of niet? En uit praktische overwegingen verbasterde ik een spreuk van Kierkegaard in 'kiezen of mezelf verliezen.' Je hoeft de hele trap niet te zien om de eerste stap te zetten... Ja, dat is ook weer waar. En wat te denken van: een pad

ontstaat door erover te lopen. Heel grappig. Iemand heeft dat bedacht. Iemand heeft die keuze gemaakt. Vooral die sluippaadjes, die een stuk afsnijden. Snel naar de bushalte en niet netjes over de stoep, maar schuin over het grasveld. Wie kent ze niet? Onlangs is daar nog een fotoboek over verschenen. "Ik verzin dit niet!", om met Sylvia Witteman te spreken.

Kiezen of jezelf verliezen

Kies waar je blij van wordt. Ook zo'n mooie, vaak gevolgd door: volg je hart, want dat klopt. Hoewel ik daar altijd erg om moet lachen. Letterlijk en figuurlijk taalgebruik door elkaar geklutst als was het roerei. Zomaar wat uitspraken, die ik vaak op luxe ansichtkaarten tegen kom. In een winkel, waar het naar wierook geurt. Maar er is niets zweverigs aan het maken van keuzes. Hoogstens bevindt mijn voet zich even in het luchtledige, voordat hij weer op vaste grond belandt. En wat te denken van: niet loslaten betekent voor altijd het houvast verliezen? Dat klinkt niet zo erg fijn. Maar het is waar: als ik met beide handen de tafel stevig vastpak, kan ik niets anders meer aanpakken. Dan heb ik liever een bos bloemen in mijn handen, als ik toch mag kiezen! Vasthouden aan een keuze, die niet goed voor mij is, is een slechte keuze. Dan vraag ik of de Heilige Geest mij wil leiden. Dat ik kan kiezen, want niet kiezen is ook een keuze... Soms is het wedden op twee paarden beter dan het blijven hinken op twee gedachten.

Keuzes maken

.... ook niet-kerkelijke voorgangers of niet-theologen?

de witte vlek

Reactie van de gespreksgroep 'De Witte Vlek' op het eindrapport Ploumen over de voortgang en identiteit van de Leidse Ekklesia (LSE).

Vieringen

In de gespreksgroep De Witte Vlek (negen aanwezige leden) bestaat eenstemmigheid over de vieringen. Zij worden essentieel geacht voor de Ekklesia. Wel zou meer aansluiting gezocht moeten worden bij de actualiteit. Een bredere voorbereidingsgroep (Team vieringen) zou daaraan kunnen bijdragen.

Het is een illusie te denken dat onze huidige vieringen aantrekkelijk zijn voor studenten. De studenten van nu verschillen sterk met die van vijftig jaar terug. Zij hebben andersoortige vragen dan wij vroeger en nu. Misschien dat een gewijzigde vormgeving van de vieringen voor studenten aantrekkelijk kan zijn.

Bijvoorbeeld meer momenten van stilte, Taizé-liederen. Zouden we dat niet eens aan de studenten zelf moeten vragen?

Ook zou meer aansluiting gezocht kunnen worden bij de academische wereld. Sommigen van ons vinden dat ook niet-theologen als gastvoorganger gevraagd kunnen worden.

Pastoraat

Naast het viëren behoort tot onze identiteit het zorgen voor elkaar (pastoraat) en voor de ander (diaconie). Zeker nu wij ouder en kwetsbaarder worden, moet de bereidheid groeien elkaar bij te

staan. Dat is niet alleen een taak van de participantenpastor, maar voor ons allen.

De zestien participantengroepen en de ruim twintig vaste werkgroepen hebben een belangrijke functie daarin. Samen praten en luisteren naar elkaar en actief dingen oppakken. Is het een optie ook groepen op te richten voor niet-kerkgangers?

Diaconaat

Aandacht voor de vreemdeling die bij ons is komen wonen is ook een onderdeel van onze identiteit. Het taalproject is daarvan een inspirerend voorbeeld.

Maar ook andere diaconale projecten vragen onze inzet. Meer samenwerking met De Bakkerij is daarvoor nodig, want alleen kunnen wij dat niet. In hoeverre is het mogelijk samen te werken met vergelijkbare geloofs-

Nieuwe aanwas

In de huidige vorm kan de Ekklesia zeker nog wel een aantal jaren doorgaan. Zonder veranderingen en zonder aanwas van nieuwe leden leidt dat echter na zo'n tien jaar tot problemen. Als er niets verandert, viëren we ons volgende jubileum met de helft van het aantal leden van nu.

Een onderzoek naar de relatie met doopouders en met ex-leden lijkt zinvol.

Samenwerken met anderen is ook een mogelijkheid die perspectief biedt.

We kunnen zoeken naar een plek (in een ander gebouw?) met medestanders. Meer samenwerken met de universiteit zou ook wat kunnen opleveren. Een goed voorbeeld is de samenwerking met Studium Generale bij de serie over de Apocalyps. Meer kunst en cultuur zouden een plaats kunnen krijgen.

PR

Ten slotte is een goede website en een goede pr in het algemeen van groot belang. Daar mankeert nu van alles aan. We kunnen als Ekklesia een trekker zijn voor Leiden en omgeving. Maar dan moeten we wel laten weten dat we er zijn en laten zien wat we doen.

Jan Slotboom, namens de Witte Vlek. De Witte Vlek bestaat uit:

Jan de Bruijne, Hans Furnée, Jac van der Hoeven, Co Kooman, Herman Obdeijn, Jasper Radder, Jan Slotboom, Lidy van der Spek, Adri Staats, Simon Stolk, Jan de Wit

de zichtbaarheid van het diaconale werk moet vergroot worden

gemeenschappen hier of elders? Onze stuurgroep diaconie kampt al enige tijd met een tekort aan nieuwe leden. Daar moet echt veel meer aandacht voor komen. Daarnaast moet de zichtbaarheid van het diaconale werk vergroot worden. Alleen maar een collecteaankondiging is niet voldoende. Een ruimere plaats bij 'Actie en informatie' is nodig. Meer aandacht voor actuele onderwerpen kan ook positief werken.

Bij Liturgische gebeden

Gebed aan de vooravond van euthanasie

Goede God,

Daar zitten we dan als kleine mensjes schuchter en onbeholpen met onze ziel onder de arm.

Wat moeten we nu? Vanavond, morgen de laatste uren.

Met zulke grote vragen voor ons en een berg verdriet.

En aan de andere kant ook met de hoop op verlossing uit een lichaam dat op is. Een levensreis die ten einde is.

Tijd om naar huis te gaan.

Geef u ons de moed om dit uit te houden en het inzicht om op het juiste moment het goede te doen.

God, dat zijn geen grootse zaken, maar een hand vasthouden, een bolletje aaien,

een zakdoek aanreiken of een kop thee maken.

Of een blik van verstandhouding. God, zoals u ons in het oog houdt, laten wij over elkaar een beetje waken.

Eeuwige, wij danken u uit de grond van ons hart voor alles wat we samen hebben mogen meemaken

in dit lange, rijke leven vol gebeurtenissen.

De mooie en de zware momenten. In liefde en in afstand, in rouw en blijdschap.

Wilt u X. in uw hart opnemen als hij/zij straks op een voor ons onbekende reis gaat?

En wilt u ons laten merken dat er naar ons wordt omgezien als wij proberen om

onze verdrietige en misschien ook warrige gevoelens een plek te geven?

Er zal helderheid komen, maar misschien niet meteen.

Amen

(Alleke Wieringa)

Liturgische gebeden

een hedendaagse keuze

Interview door Friederike de Raat

De bestaande liturgische teksten doen vaak wat gedateerd aan en bevatten veel verwijzingen naar God en de Bijbel. Die zijn steeds lastiger te begrijpen voor niet-kerkelijken. Het werd tijd voor nieuwe teksten, vonden twee remonstrantse predikanten.

Liturgische teksten blijven vertrouwd klinken, ook voor wie de Kerk al jaren geleden de rug heeft toegekeerd. Week in, week uit, jaar in, jaar uit worden ze herhaald in zondagse diensten. ‘Onze hulp is in de Naam van de Eeuwige die Hemel en Aarde gemaakt heeft’. En: ‘De Here zegene u en behoede u’. Teksten waar niet iedereen meer raad mee weet in een tijdperk dat nog maar weinigen een kerk bezoeken. Predikanten krijgen daardoor steeds vaker te maken met huwelijks-, doop- en uitvaartdiensten waar veel niet-kerkelijken bij aanwezig zijn. Het werd tijd voor nieuwe liturgische teksten, vonden Joost Röselaers en Claartje Kruijff, beiden remonstrants predikant in vrijzinnige gemeenten in Amsterdam en Bussum. Teksten die kerkelijken én niet-kerkelijken begrijpen en aanspreken. Samen met collega Bert Dicou stelden zij de bundel *Ons leven vieren* samen, met hedendaagse teksten voor rituelen als doop, huwelijk en uitvaart, voor predikanten en geïnteresseerden.

Wat willen jullie bereiken met deze nieuwe teksten?

Röselaers: „De bestaande teksten zijn oud en bevatten veel verwijzingen naar God en de Bijbel. Dat wordt steeds lastiger te begrijpen voor bijvoorbeeld niet-gelovigen die zijn uitgenodigd voor een kerkelijk huwelijk of voor

mensen met een kerkelijke partner die hun kind wil laten dopen. Maar ook voor mensen die nog wel in de Kerk komen, beginnen woorden als ‘heil’, ‘vrees’ en ‘zalig’ ouderwets te klinken. Dat zijn geen woorden die de moderne mens troost bieden als er bijvoorbeeld een kind in je omgeving overlijdt. In de nieuwe teksten beginnen we niet bij God, maar bij de mens, zodat iedereen, kerkelijk of niet, er iets bij kan voelen.”

Waar hebben jullie deze nieuwe teksten vandaan gehaald?

Kruijff: „Veel collega’s gebruiken al lang eigen teksten omdat ze vinden dat de aloude liturgische teksten niet meer passen in de moderne tijd. Ze zochten naar ‘wat beters’ of gingen zelf teksten schrijven. Zo ontstond het idee om een nieuwe verzameling aan te leggen. Het is een soort ‘Best of’ van teksten die binnen en buiten de Remonstrantse Kerk, maar ook in andere vrijzinnige gemeenten, worden gebruikt. De bundel bevat oude teksten die we zelf hebben hertaald, maar ook teksten van collega’s en dichters.”

Is zo’n nieuwe bundel geen vergeefse moeite als de kerken leeglopen?

Kruijff: „Binnen en buiten de kerk neemt de vraag naar rituelen toe. Kijk naar de vele stille tochten als er iets akeligs is gebeurd. Naar de toenemende belangstellingen voor de herdenking van de overledenen op Allerzielen. En kijk hoeveel randkerkelijken en ongelovigen in de kerk willen trouwen. Dat is, denk ik, omdat anno 2019 de aloude kerkelijke rituelen worden gemist, zeker op scharniermomenten in het leven als geboorte, huwelijk en over-

lijden. Mooie toespraken bij een uitvaart zijn waardevol, maar het blijft vaak anekdotisch. Met een ritueel, zoals alle aanwezigen aan het einde van de bijeenkomst laten opstaan en de naam van de overledene uitspreken, vul je dat gemis. Dan ga je net wat verder dan ‘Hij was zo’n fijne vader’. Röselaers: „Ik maak vaak mee dat tijdens de uitvaart van een niet-kerkelijke toch het Onze Vader moet worden gebeden of U zij de Glorie moet worden gezongen. Woorden en gebaren meegeven aan mysterie van leven en dood, daar is enorm veel behoefte aan. Bij niet-kerkelijken blijkt bijvoorbeeld steeds meer behoefte te zijn aan de doop: het uiten van dankbaarheid voor de geboorte van een kind, het steun zoeken bij de opvoeding, de doop als richting-aanwijzer voor het leven.” Kruijff: „Dat wordt buiten de Kerk nauwelijks aangeboden.”

Maar dan zou je toch denken dat de kerken langzamerhand weer volstromen?

Kruijff: „Nee, de behoefte aan bezinning en rituelen betekent niet dat de kerken weer vol zitten. Blijkbaar is dat geen optelsom. De zondag is anno 2019 heilig voor andere dingen: uitslapen na een drukke werkweek, dingen doen met het gezin, ouders bezoeken. Maar de maandagavonddiensten die ik organiseer in Bussum, die worden wel goed bezocht, door kerkelijken, maar vooral door niet-kerkelijken. Ik nodig een zangeres uit die Lady Gaga zingt of een pianist die Satie speelt en vertel een verhaal. Even een uur van bezinning.” Röselaers: „Ik leid ook steeds vaker gespreksgroepen voor buiten-

kerkelijk. Dan eten we wat en praten over een verhaal als ‘De Verloren Zoon’ of een thema als ‘Uw wil geschiede’. Ik trouw deze mensen, doop hun kinderen, maar gaan ze ’s zondags naar de kerk? Nee.”

In de bundel staan ook teksten voor ‘nieuwe rituelen’, zoals bij scheiding en euthanasie. Is daar behoefte aan?

Röselaers: „Zeker, er komt in de progressieve kerken steeds meer ruimte voor dit soort initiatieven. Vaak liggen ze in het verlengde van oude rituelen, zoals de Laatste Sacramenten uit de Katholieke Kerk. Met een mooie tekst kun je woorden geven aan gevoelens van angst, eenzaamheid en loslaten. Kruijff: „Als je zo’n beladen moment als euthanasie goed begeleidt met woorden, is dat heel waardevol. Het is goed om de pijn, de twijfel, maar ook vaak de verwarring onder nabestaanden te benoemen, dat geeft verlichting. Maar ook als je uit elkaar gaat, is het goed om daar woorden aan te geven. Je bent zo met elkaar verweven, via ervaringen, kinderen, wederzijdse familie, dat is lastig losmaken. Zo’n relatie is vaak begonnen met een ritueel, in de vorm van een burgerlijk en/of kerkelijk huwelijk en een feest, waarom het dan ook niet beëindigen met een ritueel? Je ringen afdoen en uitspreken dat het niet is gelukt. Röselaers: „Dat kan heel heilzaam zijn. Ik heb eens een stel getrouwd en ook weer gescheiden. Eerst heb ik hun de ringen aangereikt, later heb ik ze weer teruggekregen. Waar de grens ligt? Ik moet er zin aan kunnen toevoegen.” Kruijff: „Ja, er moet een oprecht verlangen zijn bij mensen om een belangrijk moment in hun leven te omringen met een ritueel.”

Dit artikel is overgenomen uit NRC Handelsblad met toestemming van de auteur.

Ons leven vieren. Remonstranten en anderen over liturgie, met een ruime keus aan teksten en rituelen uit de praktijk. KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht. ISBN 978 90 435 3091 0.

Gebed bij scheiding

Lieve God,

Zes jaar geleden vierden we het geluk van P. en N., vierden we hun besluit om samen verder te gaan.

Ze spraken hun intentie uit om hun leven, hun lief en hun leed met elkaar te delen. Ze spraken de belofte uit, tegenover hun vrienden en familie, maar ook tegenover u.

God, u weet hoe N. en P. uit elkaar groeiden, al verder en verder, hoe ze elkaar tenslotte niet meer begrepen, hoe hun dagelijkse leven veranderde in een voortdurende strijd.

God, N. kwam hier om te vertellen van het besluit dat ze nam om de relatie te verbreken.

Ze kwam hier, in de kerk, met haar pijn en haar verdriet, met haar schaamte, omdat ze welbewust dat besluit om te scheiden genomen heeft, maar niet vergeten is wat ze zes jaar geleden in de kerk heeft beloofd.

God, vergeef N. dat het haar niet gelukt is haar huwelijk vol te houden. Ik bid u: wilt u haar een nieuwe kans geven. Wilt u haar steunen op de weg, die ze, samen met u, wil gaan.

Amen

(anoniem)

Als de wereld aan je voeten ligt...

Marit Nieboer

Achtergrond: In het najaar van 2018 kreeg ik de kans om opnieuw te leren lopen.

Door de neuromusculaire aandoening *Hereditaire Spastische Paraparese* waren mijn kuitspieren zodanig aangeast dat ik niet meer op blote voeten kon lopen en mij buitenshuis veelal in een rolstoel voort bewoog.

In november zijn mijn achillespezen operatief verlengd (een risicovolle operatie vanwege mijn aandoening) en nu ligt er een wereld aan mijn voeten.

Opnieuw leren lopen... dat gaat niet alleen over simpelweg je voeten voor

elkaar zetten, zo blijkt. Want met iedere stap die ik meer kan, komt er stukje vrijheid en ook een nieuwe mogelijkheid aan het licht.

Als je mij een beetje kent, dan weet je dat ik aan ideeën geen gebrek heb en ook nooit heb gehad. Dus ook nu, de ideeën stormen of stromen door mijn hoofd. Ideeën over wat ik zou kunnen gaan doen met mijn nieuwe voeten, met mijn nieuwe energie, met mijn nieuwe leven.

En in plaats van het allemaal direct te gaan uitvoeren en er iets mee te willen, laat ik het nu een beetje stormen in mijn hoofd en ik merk dat het vanzelf rustiger wordt.

Mijn 'ik' resetten

Fijn, want ik merk dat mijn enigszins 'beperkte' mogelijkheden, zo'n onderdeel van mijn leven waren geworden, dat ik er gewoon een beetje mee vergroeid was geraakt. Dat vergroeien was een heftig en uiteindelijk ook heel mooi proces met als resultaat dat ik heel blij was met hoe ik mijn leven had vormgegeven binnen en soms ook buiten de mogelijkheden die ik had. Christiane Berkvens schrijft in haar boek *'Witte stok met GPS'* heel mooi over de spiritualiteit van de beperking. Zij beschrijft hoe de laatste fase van acceptatie rondom een fysieke beperking symbiose is. De beperking is zo geïntegreerd in je leven dat het

onderdeel is geworden van je identiteit. Nu ik steeds meer fysieke mogelijkheden krijg, merk ik dat ik al bijna in die laatste fase was aangekomen. Ik heb een progressieve neuromusculaire aandoening, dus ik was blij met alles wat er op dat moment nog kon en was. Ik had geen rekening gehouden met zo'n uitzonderlijke verbetering.

En dus is er nu sprake van een 'reset'-fase. Een reset van mijn leven, van mijn identiteit.

Het uitzicht vanaf de rotonde

De kunst is nu... om daar mee te kunnen zijn, met het gewoon even niet weten. Ik sprak laatst met iemand die ik onlangs ontmoette en zij beschreef het heel mooi als 'staan op een rotonde en alle kanten op kunnen. Maar eigenlijk ook wel heel tevreden zijn met het uitzicht vanaf die rotonde en dus gewoon even blijven staan'. Geen gemakkelijk proces, je zou het keuze-stress kunnen noemen, wel weer heel leerzaam en dan heb ik nog niet eens gesproken over de ongelofelijke dankbaarheid die ik voel dat ik deze kansen rondom mijn fysieke mogelijkheden krijg.

Heb jij er weleens over nagedacht? Als de wereld aan jouw voeten ligt... wat zou jij dan gaan doen?

En misschien nog wel een interessantere vraag: Ligt de wereld ook daadwerkelijk aan jouw voeten? En zo niet, wat moet er volgens jou gebeuren om dat wel te voelen?

Keuzes maken

.... wat is de beste omschrijving van de LSE als gemeenschap?

DDD-groep

Reactie van de DDD (= dromen, durven, doen) - groep op het eindverslag van Franck Ploum

De omschrijving van de identiteit van de LSE als een open en gastvrije oecumenische geloofsgemeenschap, die vanuit een niet-dogmatische omgang met het geloof en traditie mensen wil samenbrengen en inspireren om hun verantwoordelijkheid te nemen in samenleving en wereld wordt na enige discussie door iedereen onderschreven. De discussie ging erover of we wel een kerkelijke- of geloofsgemeenschap genoemd willen worden, of misschien meer een zingevings- of spirituele- of anders geformuleerde gemeenschap. Hierbij kwam o.a. naar voren of er ook gestreefd zou kunnen worden naar een interconfessionele gemeenschap, waarbij ook andere grote godsdiensten een plaats zouden krijgen. Praktische bezwaren leken hier uiteindelijk te groot voor.

Diaconale projecten, het taalprogramma en de lezingenreeksen worden als zeer positief beoordeeld

De hele groep hecht eraan om de Bijbelse verhalen en de Bijbelse taal (naast filosofische, theologische, literaire en maatschappelijke teksten) als belangrijke bron van inspiratie te blijven nemen voor onze bezinning op actuele persoonlijke en maatschappelijk relevante thema's.

M.n. visioenen van rechtvaardigheid kwamen hierbij naar voren.

Het tweede deel van de identiteitsbeschrijving, waarbij vermeld wordt dat de LSE zich wil laten voeden door de

Bijbelse verhalen en de Bijbelse taal (...) als belangrijke bron van inspiratie

academische wereld en zich met een kritische blik richt op ontwikkelingen in maatschappij en wereld en de gevolgen die dit heeft voor mensen in kwetsbare posities wordt door iedereen onderschreven. Wel is men kritisch over de praktijk hiervan. Diaconale projecten, het taalprogramma en de lezingenreeksen worden als zeer positief beoordeeld. In dit kader herkent de groep de observatie dat de eventuele verhuizing naar de Lutherse Kerk vooral als meerwaarde werd gezien vanwege de aanpalende ruimten die ingevuld zouden kunnen worden met maatschappelijk betrokken activiteiten, zoals opvang, inloop, maatschappelijk debat. Het zou mooi zijn als dit nieuwe elan om de LSE opnieuw te positioneren in de stad vastgehouden zou kunnen worden. M.n. de inspiratie die de Bethelkapelvluchtelingen met zich meebrachten werd gememoreerd. Diversen uit de groep dromen van een Ekklesia Leiden die meer naar buiten gaat en samenwerking zoekt met andere kerken en organisaties.

Over de toekomstbestendigheid van de LSE is de groep eensluidend. De LSE wordt als een tijdgebonden fenomeen

gezien. Onze kinderen hebben een andere belevingswereld, en dat vinden we niet erg. We kunnen en willen desnoods zelf het licht wel uitdoen!

We herkennen opmerkingen als dat de LSE misschien wel wat vastgeroest is. We voelen ons echter goed bij hoe het nu is. Dit betekent niet dat de groep niet open staat voor vernieuwingen in liedkeuze, liturgie, of anders, maar veranderingen en vernieuwing zijn geen doel in zichzelf.

De groep wil graag meer transparantie bij de voorbereiding van de vieringen en zou vaker mogelijkheden willen hebben om daaraan mee te doen. Ook ervaart men veelal te weinig openheid en gastvrijheid.

Er wordt grote waarde toegekend aan de participantengroepen en kringen, naast de vieringen en de maatschappelijke activiteiten. Open staan voor nieuwe leden en meer bredere ontmoetingen worden wel op prijs gesteld. Hierbij wordt uitgegaan van de kracht van de eigen gemeenschap. Uitbouw met lezingen en Studium Generale wordt gewaardeerd om relevant te blijven voor de Leidse academische wereld.

De DDD groep bestaat uit Meineke Abma, Ineke Arnoldi, Elly Bakker, Annette v.d.Boom, Mirjam Franke, Wilmienke Koppe en Dorien de Wit

To end all choices and stress

René Fraters

Muziek: To you alone, van Tom Rosenthal:

Een oude man ligt op sterven. De verpleegster waakt. Opeens opent hij zijn ogen, hij kijkt haar stralend aan. Fluistert: "Gods liefde is onuitsprekelijk..." dan glijdt hij weer weg in het coma. Dit herhaalt zich een paar keer. Geen keuzes meer, geen stress. Volmaakte rust. Dan sterft hij.

To You Alone

Cried out, to you alone
What's in you? Throw me a bone
Oh life, what did you know?
How do we ever decide?

Careful love, blow it away
Let's go there, what do you say?
Oh life, why did you wait
How do we get to the sky?

Called...
Called out, to you alone
What made you? Maybe you know
Oh life, let it all go
How do we get to the sky?

Songwriter: **Tom Rosenthal**

Als jonge puber was ik altijd bang om de foute keuzes te maken. Ergens deep-down was er een beeld in mij van een zeer strenge God. Die mij zou beoordelen tijdens mijn leven. Elke dag. En bij mijn dood zou ik de rekening gepresenteerd krijgen. Angstig geloof (leidt tot) angstig leven. Gelukkig had ik op school een priester als mentor, Dick van Geest, een wijs mens. Hij had het door en op zekere dag zei hij: "René, je mag wel oppassen want je bent al aardig op weg om een farizeeër te worden." Ik schrok me te pletter. Wat erg! Maar ik ben hem tot op de dag van vandaag dankbaar want ik kreeg inzicht in mezelf. En de kans om een keuze te maken die een rustiger en liefdevoller leven mogelijk maakte.

Jaren later, ik heb van alles gedaan en meegemaakt maar ik voel: ik ben nog steeds van binnen gestrest. Bang om fouten te maken. En vooral bang voor een mislukt leven. Een vriendin is bij een spiritueel leraar en vertelt over haar leven dat daardoor zo sterk is veranderd. Ik hang aan haar lippen. Ik voel: "Ah, hier is een kans voor mij." Want ze beschrijft een staat die alle stress en angst te boven gaat. En vanuit een stille wanhoop stort ik mij in dit verlichtingsexperiment. En je raadt het al, dat ging goed fout. Als ik ooit een keuze heb gemaakt die tot stress leidde dan was het deze wel. Ik verloor mijn familie, relatie en m'n baan. Een half jaar leefde ik als dakloze bij een vriend. Stunde-null. Maar goed, je weet wat Nietzsche ooit zei: "Wat je niet dood maakt je sterker." Hij heeft gelijk maar het was deze keer een narrow-escape, dat zal ik je zeggen.

Ik ben net terug van een vakantie op Schiermonnikoog. Zoveel stilte, zoveel natuur. Las een boek, *Dying to be me*, van Anita Moorjani. Ze is opgegroeid in een Indiase familie met een Sikh achtergrond. Een verstikkende sfeer van verwachtingen. Je moet de juiste studie doen, je moet de juiste man kiezen, enzovoort... Zo niet, dan wordt je (emotioneel) verstoten. Later wordt ze bezeten door de angst voor het eten van verkeerd voedsel. Weer een enorme keuzestress in haar leven. Ze wordt er ziek van. Doodziek. Op haar sterfbed krijgt ze een BDE. En hoewel ze niet terug wil, ze weet: ik heb nog iets te vervullen in dit aardse leven. Ik ga niet verraden wat ze "zag" maar nu is alle stress die haar leven letterlijk vergiftigde veranderd. Nog steeds kan er iets gebeuren wat haar triggert maar elke keer kan ze terug naar de ervaring van de BDE. Terug naar een ruimte waarin een onvoorwaardelijke liefde is. Wat je ook doet, goed of fout, je bent geliefd. En nog fundamenteeler, die liefde dat ben jezelf. Daar kan je nooit uit. Als je dat ervaren hebt, kan dan een keuze, welke keuze dan ook, nog leiden tot stress? Tot afwijzing van jezelf? Ik dacht het niet.

Dus, René, lieverd, als je lijdt aan al deze keuzestress, als je lijdt aan het leven, zie wie je bent. Zie dat. Herinner je de woorden van Jeshoea ben Joseef: "Voordat Abraham er was, ben ik er." Dat is het. Keer terug. Hallelujah!

Keuzes maken

.... hoe houden we de Ekklesia vitaal?

Leiden 2

In de participantengroep Leiden 2 hebben wij gesproken over de uitdaging om de Ekklesia vitaal te houden voor de toekomst.

Op dit moment staan de zondagse vieringen centraal in de gemeenschap. Wij verwachten niet dat grote veranderingen in deze vieringen veel nieuwe mensen zullen trekken. Wellicht moeten we accepteren dat het model van een

lezingen, de maatschappelijke activiteiten etc. En wij geloven dat zingevingsvragen en maatschappelijke activiteiten vanuit een gelovige inspiratie altijd relevant zullen blijven.

We doen al veel maar de presentatie naar buiten toe kan verbeterd worden. b.v.:

- Nog meer verankering in de samenleving: aansluiten bij en initiëren van sociale acties, kerkelijk en niet

studentenpastoraat, maar ook zoeken naar aansluiting met andere jongeren.

Wat moet blijven: aandacht voor jongeren en kinderen in de eigen kring en onderling pastoraat.

We vinden het daarnaast belangrijk dat we bij het zoeken naar onze identiteit vooral met elkaar in gesprek gaan. Als er al sprake is van een kloof, bestaat die vooral omdat er te weinig contact zou zijn tussen verschillende (leeftijds?) groepen in de ekklesia. Bij een zoektocht naar identiteit gaat het vaak meer om het proces dan om het resultaat. Laten we alles benoemen, maar vooral zoeken naar wat ons verbindt en niet naar wat ons scheidt.

Wat moet blijven: aandacht voor jongeren en kinderen in de eigen kring en onderling pastoraat

wekelijkse viering veel jongeren niet meer aanspreekt. Dat er in de toekomst minder mensen de vieringen zullen bezoeken is een maatschappelijk verschijnsel dat wij niet kunnen keren. Kleine veranderingen zoals b.v. uitbreiding van lied-repertoire moet mogelijk zijn, maar als we de kern: "het zoekend geloven" aantasten zal dat velen van ons vervreemden van een bron van inspiratie. Maar er is nog zoveel meer! Uit het jaarverslag 2018 maken we op dat de ekklesia wel degelijk een actieve gemeenschap is. Er zijn de participantengroepen, de

kerkelijk. Samenwerking intensiveren met "de Bakkerij" en andere organisaties. Nog meer lezingen en gespreks-groepen aanbieden over actuele en relevante thema's en die goed communiceren naar verschillende doelgroepen. Beperk je dus niet tot de website (dan trek je alleen mensen die toch al op zoek zijn) maar gebruik ook huis-aan-huis-krantjes en posters.

- Samenwerking zoeken met andere groepen met vergelijkbare geloofsbeleving en activiteiten in en buiten Leiden. Blijven samenwerken met het

door Ria Manshanden geschreven en door alle leden onderschreven

Omzien - Verwondering - Bewondering

Participantengroep
65+

Een aantal leden van de participantengroep 65+ heeft zich gebogen over vragen m.b.t. het jubileum van de Ekklesia en het rapport "Eindverslag van het onderzoek naar de voortgang en identiteit van de Vereniging Leidse Studenten Ekklesia" van Franck Ploum.

Hieronder een kleine weergave van wat besproken is.

1. JUBILEUM

Voor een aantal leden is het wat verwarend dat in de tijd waar we ons op de voortgang van de Ekklesia bezinnen ook aandacht wordt gevraagd voor het a.s. jubileum.

Enerzijds de gedachte "valt er nog wat te vieren" en anderzijds toch ook de ervaring dat de Ekklesia een goede prestatie heeft geleverd en er wel wat te vieren valt.

Er heerst een gevoel dat het jubileum dient te worden gevierd met een blik naar voren: wat we concluderen over voortgang van de Ekklesia zal op de een of andere manier bij het jubileum dienen te worden meegenomen en gestalte te krijgen.

De concrete vraag rijst: wat gebeurde er 50 jaar geleden toen de Ekklesia startte?

Zeker twee leden van de groep zijn al heel lang bij de Ekklesia betrokken en herinneren zich ook al van voor 1970 bijeenkomsten.

Wij voelen ons door Tine van Iren vertegenwoordigd in de jubileumgroep.

We hebben haar wat namen kunnen meegeven voor mogelijke sprekers.

Als groep zullen we niet een eigen actieve bijdrage leveren aan het jubileum.

2. EINDVERSLAG

De deelnemers van de werkgroep zijn de 65+ al ruim voorbij. Zij voelen zich niet de eerst aangewezenen om de toekomst van de Ekklesia mee te bepalen. In onze ogen zal dit toch dienen te gebeuren door jongere participanten. Dit neemt niet weg dat op een aantal punten van het rapport wel is ingegaan.

Identiteit

We kunnen ons goed vinden in de beschrijving van de identiteit zoals weergegeven op blz. 7 van het rapport. Als de Ekklesia zich beweegt in de wereld rond universiteit en hogeschool, zich laat voeden door de academische wereld, betekent dit een keus voor intellectuele kwaliteit.

Dat zal in de vieringen naar voren komen en ook in gesprekken en participantengroepen.

Dit gaat volgens de beschrijving gepaard met een kritische blik op de wereld en een oog voor mensen in kwetsbare posities.

Vandaar de vraag naar diaconie.

een kritische blik op de wereld
en een oog voor mensen in
kwetsbare posities

Diaconie

Veel bezoekers van de vieringen en leden van de vereniging zijn actief op sociaal-maatschappelijk terrein. Dat is bekend.

Het gezicht van de Ekklesia als zodanig is op dit punt niet meer zo uitgesproken. Volgens ons dient gezocht te worden naar een vorm dat in het samenzijn van de Ekklesia een brug

kan worden geslagen tussen wat men vindt en gelooft en wat men doet. De Ekklesia hoeft wat ons betreft niet "het wiel helemaal zelf uit te vinden". Aansluiten bij bestaande initiatieven is van belang. Voorbeeld: bepaalde acties ondersteunen door mee te doen.

Studenten

Het is duidelijk dat kritische studenten andere vragen stellen dan voorheen. Daar speelt het studentenpastoraat op in. Dat is minder "kerks" en meer "coachend".

Dit levert dus geen/nauwelijks studenten op binnen de Ekklesia-gemeenschap.

Vandaar: spreek van Leidse Ekklesia, laat het "studenten" weg. Vergelijkbaar zoals elders ook van Ekklesia wordt gesproken.

De samenwerking met het studentenpastoraat dient te blijven bestaan. Dit kan ook een goed kanaal zijn waardoor de Ekklesia zich laat voeden door de academische wereld.

Vieringen

Voor een aantal leden van de groep wordt de gang naar de Ekklesia bepaald door de vieringen.

Daar vindt men inspiratie en bezinning. Dit stelt eisen aan de voorgangers. Het kritische en zoekende van de Ekklesia dient in de vieringen tot zijn recht te komen.

Hoe omgegaan dient te worden met leden/bezoekers die ziek zijn of hulp nodig hebben is ons nog niet duidelijk. Er gebeurt al veel. Dient dit in anonimiteit te gebeuren?

Keuzes maken

.. om onze gemeenschap zo lang mogelijk te behouden

Vic Marlet

N.a.v. het rapport van Franck Ploum over voortgang en identiteit van de Ver. van de LSE 26 april 2019

- Ik geloof niet zo in ernstige veranderingen/experimenten op het gebied van onze liturgie, taal, zang. Ik betwijfel of je op die manier nieuwe mensen/ jongeren trekt. De (geloofs-) helderheid en duidelijkheid die zij eventueel zoeken kunnen we toch niet bieden en het vervreemdt ouderen van hun bron van inspiratie (tastend geloven). Als we experimenteren dan moet duidelijk zijn met welk doel en voor wie. Ik vind helemaal niet dat we orthodox of dogmatisch zijn! De liederen van Huub Oosterhuis hebben een mystiek gehalte. Hoezo verouderd? Oecumene is momenteel bepaald niet "in".

- De verankering in de samenleving is belangrijk, zonder daarbij expliciet partij te kiezen. Ze kan blijken in gebed, in de overweging, ook buiten bijbelse paden, actie en informatie. Aansluiten bij en initiëren van sociale acties in en buiten Leiden, kerkelijk en niet-kerkelijk, christelijk en niet-

christelijk, en dat goed communiceren op allerlei manieren! (Organisaties als de Bakkerij).

- Samenwerken met "open" kerkelijke groepen in en ook buiten Leiden (bv onze zuster gemeenschappen, Ekklesia's elders). Wij staan niet alleen in onze zorg voor krimp! Ofschoon het studentenpastoraat duidelijk zijn eigen weg gaat, toch blijven samenwerken, niet alleen vanwege de inspiratie vanuit de academisch wereld, maar om op de hoogte te blijven van wat onder die groep van jongeren leeft, zodat we daarop bij activiteiten kunnen inspelen.

- We moeten waken voor een tweedeling in onze eigen gemeenschap: de veranderaars en de behouders. Vooral onder die laatste groep zullen mensen zijn die niet meer zo actief mee kunnen doen en onze aandacht nodig hebben (onderling pastoraat)! We moeten onszelf ook niet wegplakken: we doen al heel veel, al communiceren we dat misschien niet voldoende. Laten we onze mogelijkheden in de huidige samenstelling van onze gemeenschap niet overschatten!

- Wat we heel goed doen en wat ook zo moet blijven: de aandacht voor de kinderen en jongeren in onze eigen kring! Wellicht zijn zij de toekomst!

- De omschrijving van onze identiteit in het rapport van Ploum onderschrijf ik, met dien verstande dat té veel aanleunen bij de academische wereld ons wellicht té elitair maakt en niet uitnodigend.

- Om mensen te trekken kunnen we ook nog eens denken aan het "taartpuntenmodel": huiskamergesprekken in de hoeken van het bereik van de Ekklesia om mensen de gelegenheid te geven met de Leidse Ekklesia kennis te maken, buiten een dienst.

Conclusie: Om onze gemeenschap zo lang mogelijk te behouden: naar buiten treden op alle mogelijke manieren en binnen een bron van spiritualiteit blijven!

Keuzestress of keuzevrijheid?

.... Overigens waren er nog meer pakjes thee, maar die konden niet in een keer op de foto. Het gangpad was niet breder.....

Desirée van Keulen

Keuzes maken

.. hernieuwde openheid naar studenten(-pastoraat)

rond
66

Reacties van gespreksgroep “Rond 66” op het eindverslag van Franck Ploum van het onderzoek naar voortgang en identiteit van de Vereniging LSE

Allereerst hebben we grote waardering voor de grondige wijze waarop het bestuur haar taak vervult. Het is een ingewikkeld proces van oriëntatie en besluitvorming waar de LSE in betrokken is. Het onderstaande is een poging om een bijdrage aan het besluitvormingsproces te leveren. Het concentreert zich op enkele aspecten daarvan.

In het rapport van Ploum wordt onder punten 3 en 4 een schets gegeven van “de toekomst van de LSE zonder studentenpastoraat, maar wel nauw verbonden met de academische denk en leefwereld” (citaat eerste zin par.4). Dat komt neer op een ‘uiteengaan’ van studentenpastoraat en LSE, met tegelijkertijd een (nieuwe) verbinding van de LSE met de academische wereld (laatste zin van par. 4).

Iets verder (par. 5) worstelt het rapport met de vraag hoe de diensten aantrekkelijk gemaakt kunnen worden voor jongeren, en spreekt zelf van een keuze:

“Wil de LSE werkelijk openstaan voor een jongere generatie, dan zal ze ook moeten leren luisteren naar de vragen van deze generatie, en de geloofsbeleving en de existentiële problematiek ter sprake moeten brengen in inhoud en in vorm”.

Vervolgens kiest het rapport impliciet voor de huidige vorm en inhoud en niet zozeer voor meer openheid naar de jongeren, maar bepleit meer openheid naar de stad. Deze keuze lijkt mede

ingegeven door vasthouden aan een gegroeide situatie.

Het alternatief is niet eenvoudig en kan slechts stapsgewijs worden gerealiseerd. Waarom zou het geen goed idee zijn de bepleite openheid naar de academie en de stad te doen vergezellen van hernieuwde openheid naar studenten(pastoraat)? Dat wil dus zeggen dat we het studentenpastoraat bij de toekomst van de Ekklesia betrekken (bijvoorbeeld door eenmaal per maand een dienst te laten organiseren door en voor studenten). We zouden daarmee kunnen beginnen door in het komende jaar de vijftigjarige jubileumviering van de LSE zo te organiseren. Het studentenpastoraat zou je kunnen vergelijken met de pioniersplekken die de PKN overal in het land heeft opgezet/gestimuleerd om zicht te krijgen op de toekomst van de kerk. De vereniging heeft met het studentenpastoraat in feite al een pioniersplek, een plek waarin de toekomstige kerk uitgetoetst kan worden. In deze zin zou de relatie tussen het studentenpastoraat en de vereniging nauwer

aangehaald moeten worden i.p.v. afstand nemen.

LSE is voortgekomen uit de Basisbeweging met democratisering als één van de kenmerken. Die democratisering is een beetje op de achtergrond geraakt en zou opnieuw vorm gegeven kunnen worden door de diverse gespreksgroepen de gelegenheid te geven om bijvoorbeeld eens per jaar een zondagsviering voor te bereiden. Kortom de LSE moet toekomstgericht zijn, gericht op jeugd en jongeren. Ook in de liturgie proberen tot verjonging te komen en experimenten doen met jonge mensen. Maar daarnaast de huidige populatie niet vergeten.

Zou de Geest van Pinksteren ons allen niet een beetje kunnen helpen om elkaars taal beter te leren verstaan?

Tenslotte zou bij dit alles een nauwere samenwerking met Doopsgezinden en Remonstranten overwogen kunnen worden. Zij lijken uit het studentenpastoraat verdwenen.

Pinksteren

De toekomst van de Ekklesia

Jan Slotboom

Volgend jaar viert de LSE haar vijftigjarig bestaan. Een mooi jubileum.

In de zomer van 1968, zo schreef Henk van Breukelen in het vorige jubileumboekje, ontstond een samenwerkingsverband tussen de toenmalige studentenpastores. Ze kozen voor de naam Ekklesia, refererend aan de eerste christelijke gemeenten in Klein-Azië. Omdat het om studenten ging, werd als naam gebruikt: Leidse Studenten Ekklesia, af te korten als LSE.

Nu in de loop der jaren de deelname van nieuwe generaties studenten is uitgebleven, heeft de vereniging LSE vorige maand besloten het woord 'studenten' op termijn te laten vervallen. Dat geeft een duidelijker beeld van wie wij zijn. Gekozen is voor de naam Ekklesia Leiden. Daar kunnen overigens heel goed studenten zich bij aansluiten. Dus niet meer exclusief voor studenten, maar inclusief. Wel blijft het werk voor studenten aan de Universiteit en de Hogeschool, ondersteund door Universiteit,

Hogeschool, het Bisdom en de Prot. Kerk in stand. De subsidies van die instanties komen deels terecht bij de Stichting Materiële Voorzieningen LSE (SMV), die ook eigenaar is van Rap 100. De ontvlechting zal best ingewikkeld worden.

De vraag is: willen we nieuwe aanwas?

De vraag is nu of de Ekklesia kan blijven bestaan zonder nieuwe aanwas. Ik heb de resultaten van de enquête uit 2017 erbij genomen. En wat blijkt? Van de 172 respondenten aan de enquête was ongeveer dertig procent toen 70 jaar of ouder. Over tien jaar zal die oude garde behoorlijk uitgedund zijn. Bijna de helft was in 2017 tussen de 55 en 70 jaar. In 2027 zijn dat 65-plussers geworden. De Ekklesia zal dan misschien honderd actieve leden kennen, tenzij er nieuwe aanwas is gevonden door de doelgroep te

vergroten. De vraag is: willen we nieuwe aanwas? Ik denk dat het antwoord nee is. Want als je nieuwe aanwas van jongeren wilt, dan zal je moeten veranderen. En dat willen we niet. Wij, de ouderen, willen namelijk de gemeenschap zoals die nu is qua inhoud en vormgeving niet essentieel veranderen. We zijn in dat opzicht conservatief geworden, zoals Franck Ploum schrijft. Dus jongeren zullen zich niet aangetrokken voelen. Wat zouden wij hen overigens kunnen bieden wat zij zelf niet (beter) kunnen organiseren?

Aanwas zou je ook kunnen bewerkstelligen door ons te richten op ander potentieel in Leiden en omgeving (zie het NB bij punt 7 van het rapport), dus het vergroten van de doelgroep. Daarbij denk ik aan zoekers naar zingeving, vrijzinnig geïnteresseerden, academici, spiritualisten, etc. Maar dat moet je wel organiseren. Kunnen wij dat wel? Je moet er wel 'zin' in hebben.

Wij staan nu voor de keuze ons actief in te zetten om mensen te trekken, of onze gemeenschap zo te laten als die is en maar kijken wat de toekomst brengt. Dat is volgens Franck Ploum op zichzelf best een legitieme keuze. Het zou me niet verbazen als dat gaat gebeuren. Jammer, maar begrijpelijk. Wat niet wegneemt dat velen van ons genoten hebben van al die fijne en spannende jaren met elkaar. Wonderlijk dat zo'n informeel begin in 1968 (de SMV werd pas in 1995 opgericht!) heeft geleid tot zoveel inspiratie voor velen van ons. Ik ben zeer benieuwd welke weg de Ekklesia zal gaan.

18-24 25-39 40-54 55-69 70 of ouder

Keuzes maken

... er zijn zoveel mogelijkheden

Part & Deel

Participantengroep Part & Deel over het rapport van Franck Ploum over voortgang en identiteit van de Vereniging van de LSE.

Het rapport

De meesten vinden de formulering van onze identiteit goed. De inhoud van het rapport wordt enigszins teleurstellend gevonden. Interviews te beperkt (geen jongeren, geen rk studentenpastor), groepen geen aandacht, enquête niet meegenomen, geen context als de ontkerkelijking in Nederland of de opkomst van pioniersgroepen. De Ekklesia is geen eiland! Vier van de zeven gespreksdeelnemers staan sceptisch tegenover het voortbestaan van de Ekklesia op langere termijn (20 jaar?)

Mogelijkheden tot veranderingen of verbeteringen:

Diensten

Samen diensten houden met participantengroepen, met kinderen en jongeren, ook met “open” kerken of groepen, diensten ook waarin jong en oud samenwerken! Ook leken kunnen voorgaan, thema's vaststellen, liederen kiezen. Drie van ons bepleiten in mindere of meerdere mate voor experimenteren met andere vormen van diensten, andere liederen ook, en dat vooral goed evalueren! 1x per maand?

Samenwerken

Maatschappelijke betrokkenheid! Samenwerken met “open” kerken en groepen binnen en buiten Leiden. Raad van kerken! Denk ook aan onze mede-Ekklesia's! Inspelen op en initiëren van spirituele en maatschappelijk betrokken acties. Actuele thema's als klimaat,

populisme, digitale samenleving, zzp'ers.

Communicatie

Wij moeten al onze activiteiten op een goede manier naar buiten brengen. Intern: een goede bijgewerkte website van de Leidse Ekklesia, HN, liturgie, digitale nieuwsbrief. Verder kranten, kerkbladen, folders, social media bv. facebook? Vergt heel veel bijhoudwerk! Opmerking: Laten we eens proberen iets te doen met mensen die wél komen, maar geen lid zijn van de vereniging!

Participantengroepen

Die maken toch een belangrijk deel uit van de Ekklesia. Daarin gebeurt van alles. Er wordt gelezen, gediscussieerd enz. Gepleit wordt voor het betrekken van de groepen bij diensten, maar ook voor het onderling contact. Voorheen was er een platform waar het een en ander kon worden uitgewisseld. De groepen hebben ook een functie bij het broodnodige onderlinge pastoraat! Er kunnen ook nieuwe groepen gevormd

Laten we ook een beetje tevreden zijn met wat we allemaal hebben en doen

worden bv. rond de uitdagingen van het ouder worden of grootouders en kleinkinderen.

Studentenpastoraat

De ontvlechting met het studentenpastoraat lijkt onontkoombaar. Al gaan we door als Leidse Ekklesia, toch blijft het belangrijk om contact te houden met

studenten en pastores. We blijven op de hoogte van wat er onder studenten en de academische wereld leeft en houden de mogelijkheid om daarbij aan te sluiten met gezamenlijke activiteiten. Toch ook deze opmerking: er is nog heel veel wereld buiten de academie!

Verhuizing

Alleen verhuizen als het goedkoper is en niet te veel verwachten van een geheel nieuw elan! Als we iets van het bovenstaande voor elkaar krijgen is dat al heel wat en het zal ons in deze tijd geen geweldige aanwas opleveren. Opmerking 1: een nieuwe behuizing zou goed bereikbaar moeten zijn en toegankelijk voor rolstoelen! Opmerking 2: misschien kunnen we op zondag een ruimte van de universiteit huren, die wordt dan toch niet gebruikt!

Onderliggende gedachte: Laten we ook een beetje tevreden zijn met wat we allemaal hebben en doen. In het jaarverslag staat dat weer zo mooi bij elkaar. Als we het maar aan de buitenwereld laten weten! Ad van Nieuwpoort laatst aan het eind van de dienst: Wat is dit toch een bruisend geheel! Jullie moeten er vooral mee doorgaan!

Vraag: Wat zijn jongeren eigenlijk: tieners, twintigers, dertigers of 65-minners?

Door **Vic Marlet**, namens alle leden Part & Deel:
Herman van Bommel, Norga Simons, Renée Kalkman, Vic Marlet, Bep van Houten, Irmtraut de Kleer, Hein van der Kallen en Freek de Bruijn.

Buigen voor Google

Op internet heb ik pleinvrees
In mijn grijze brij pruttelen
wachtwoorden
op weg naar de vergetelheid.
Wie heeft er met z'n fikken
aan de veranderversneller gezeten?
Vanavond laat ik mezelf uit.

In onze tuin
op een bankje ga ik zitten
naast haar eenzaamheid.
Het blauwe licht in haar hoodie
buigt voor Google alleen.

Hoi, ik ben je opa
zeg ik tegen de oordopjes.
Zij schenkt me een blik
van vroeger.
We lachen onze zorgen weg
een opa
daar heb je er maar ééntje van.

Arie de Kluijver

Erratum

In het vorige nummer van de HN zijn er verkeerde data voor Petrus Abélard vermeld. Per ongeluk is de leeftijd van zijn grote tegenstrever en aanklager Bernard van Clairvaux genoemd. Petrus Abélard leefde echter van 1079 tot 1142.

Jan Delhaas

Tieden uut Nijhoof

Wahl und Qual

Lex van Wijngaarden

Lang geleden, het was nog in mijn studietijd, bracht ik met mijn toenmalige geliefde een vakantie door in Oostenrijk. Per trein en bus bereikten wij met onze rugzakken een klein dorpje in het afgelegen Virgental. Een onderkomen zoeken deed je toen nog op de bonnefooi door uit te kijken naar een vlaggetje met de tekst: Zimmer frei. Al gauw zagen we een dergelijk rood-wit vlaggetje wapperen bij een oude boerderij aan de rand van het dorp. De boerin leidde ons naar de bovenetage en liet ons de beschikbare kamers zien: Een ruime kamer met een raam op het noorden, een wat kleinere kamer met een balkon en een klein kamertje op het zuiden met prachtig uitzicht op de bergen. Wij weifelden wat, liepen van de ene kamer naar de andere en somden elkaar op de gang de voors en tegens van de verschillende kamers op. Onze gastvrouw zag het vriendelijk aan en zei: "Overleggen jullie maar verder, dan hoor ik straks wel wat de keuze wordt". Toen wij ons na een tijdje bij haar melden en zeiden dat ze ons voor een lastige keuze had gesteld met zo verschillende kamers, moest ze glimlachen en sprak de historische woorden: "Wer die Wahl hat, hat die Qual".

Welke kamer we uiteindelijk gekozen hebben, weet ik niet meer. Is waarschijnlijk ook niet zo belangrijk geweest, achteraf gezien. Maar deze uitdrukking is me altijd bij gebleven. Het is een gevleugeld gezegde geworden in situaties dat we voor een lastige keuze stonden. Met dank aan onze wijze Gastgeberin van weleer.

Hooglandse Vieringen

Iedere zondagochtend om 11.45 uur
Hooglandse Kerk Leiden

De diensten zijn (ook achteraf) te beluisteren op: www.kerkomroep.nl

OVERZICHT DIENSTEN

16 juni	Japke van Malde
23 juni	Ronald Meester (liturg Henk schouten)
30 juni	Christiane van den Berg (jongerendienst)

Zomerdiensten

7 juli	Dick van Rijn (liturg Christiane van den Berg)
14 juli	Rob van Waarde
21 juli	Jan Oegema (liturg Jan Delhaas)
28 juli	Maria Draaijers
4 augustus	Hans Opschoor (liturg Maria Draaijers)
11 augustus	Jan Delhaas
18 augustus	Henk Schouten
25 augustus	Christiane van den Berg

Opening academisch jaar

1 september	Jet Bussemaker (liturg Christiane van den Berg)
-------------	---

Cor van Bree

In de dienst van 16 juni wordt in de overweging Exodus 16 (het verhaal van het manna) naast de roman van Bert Wagendorp “Masser Brock” gelegd; de vraag zal zijn: waar gebeurd of niet? 23 juni gaat onze eigen Ronald Meester voor; zijn thema zal zijn ‘kennen en gekend zijn’. 30 juni zal een jongerendienst zijn.

Daarna volgen de zomerdiensten met hun vrije thematiek. Er zijn in totaal drie gastvoorgangers. Twee van hen zijn met de ekklesia vertrouwd. Dick

van Rijn (7 juli) is al eerder een keer bij ons voorgegaan. Hij houdt zich in zijn werk bezig met armoede en uitsluiting en zingt soms solo Taizé-liederen. Ook Hans Opschoor (4 augustus) is al eerder gastvoorganger geweest. Hij is emeritus-hoogleraar milieukunde aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij zal spreken over ‘Fata Morgana’ vanuit Jeremia en “Lucas” van Tolstoy. Voor de eerste keer zal bij ons voorgaan, op 21 juli, de bekende essayist Jan Oegema. Hij schreef over de publieke religie rond Auschwitz en

over Lucebert als mysticus en ook een boek met als intrigerende titel: “De stille stem – niet weten als levenshouding”. Hij is ook bekend van het “Open Klooster” met zijn stiltevieringen.

Ook op 1 september, bij de opening van het academisch jaar, hebben we iemand van “buiten” in ons midden, niemand minder dan Jet Bussemaker, politicoloog, oud-Tweede Kamerlid, oud-staatssecretaris, oud-minister, bestuurder, schrijfster, hoogleraar.

Elkaar ontmoeten

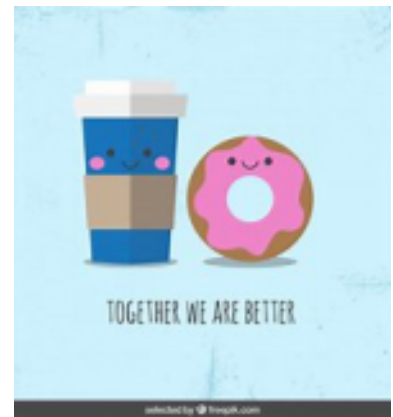
Na de presentatie van het rapport van Frank Ploum en na de laatste ALV, klinkt de wens “Elkaar ontmoeten” na. Dat kan! Op **zondag 16 juni**.

Na de viering van de Ekklesia in de Hooglandse Kerk in het Hooglandse Huys tot ongeveer 15.30 uur. Doen jullie mee? Elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek gaan over vragen als "Wat geloof ik nou eigenlijk? En wat geloof jij? Wat bezielt mij en wat

inspireert jou?" Je mag al doorgeven aan moniqueverbout2907@gmail.com of je wilt komen, maar je kan ook nog op 16 juni beslissen om mee te doen.

Neem je zelf iets te eten mee (misschien ook nog iets om te delen)? Drinken is er in overvloed.

Hesselien Bulens, Wilmeneke Koppe, Charlotte Moor, Irene Slootweg en Monique Verbout

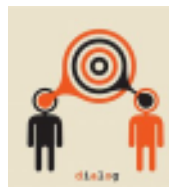

Jongerenviering – biblioloog

Op 30 juni is de jaarlijkse jongerenviering. Dit jaar willen we in deze viering een biblioloog gaan houden. Biblioloog, wat is dat? Het woord is samengesteld uit de woorden ‘Bijbel’ en ‘dialoog’, biblioloog is een manier om met de Bijbel in gesprek te komen. Deze methode oriënteert zich aan de Joodse midrasj uitleg.

De Joodse midrasj uitleg is een manier van Bijbel lezen die enerzijds heel

trouw is aan de tekst zoals die ons is overgeleverd. En tegelijk is het een methode die heel vrij en fantasievol en heel gedurfd op zoek gaat naar de vrije ruimte in de Bijbeltekst en naar de mogelijkheden die de Bijbeltekst biedt.

In deze viering doen wij dat ook. Wij luisteren niet naar één stem, naar één uitleg (in die zin is er dus ook geen ‘preek’) maar in verbondenheid met de Joodse traditie en trouw aan onze eigen zoekende en open Ekklesiastraditie exploreren wij gezamenlijk de veelkleurigheid van een Bijbelverhaal.

Stiltewandeling rond de langste dag

Op **26 juni om 19.00 uur** ontmoeten wij elkaar bij ‘Stal op de Kaag’ op Kaageiland voor een stiltewandeling rond de langste dag.

Ook vorig jaar hebben wij al een keer in samenwerking met de Leidse Binnenstadsgemeente een stiltewandeling op Kaageiland gehouden. Ook deze stiltewandeling is in samenwerking met de Leidse Binnenstadsgemeente.

Voor informatie of om u op te geven

kunt u terecht bij mij christianevandenberg@ekkesialeiden.nl, om te kijken of u met iemand kunt meerijden of om iemand anders met u te laten meerijden kunt u terecht bij Kees en Truus Zaalberg (truus.kees@ziggo.nl).

Wij kijken uit naar een hopelijk mooie lange avond buiten!

Christiane van den Berg

Uitgangscollectes LSE

Opbrengsten:

21 april 2019 (Pasen): Straatpastoraat Leiden – ondersteuning thuis- en daklozen in Leiden € 968,00

Collecterooster

9 juni 2019 (Pinksteren): SDFH – Diaconaal Fonds Hupverlening Ekklesia Leiden – financiële ondersteuning van projecten en personen in Nederland en in het buitenland.

1 september 2019: UAF - studie en werk voor hoogopgeleide vluchtelingen.

3 november 2019: Zulu Aid – ondersteuning van mensen met HIV/Aids in Zuid Afrika.

Voor informatie over de doelen/projecten van de Diaconie, zie de website van de LSE

<https://vereniging.ekkesialeiden.nl/vereniging/maatschappelijke-binding/lse-diaconie/>

Vorbereiding Hooglandse Vieringen

Voor veel leden vormen de zondagse vieringen de kern van hun band met de LSE. Daarnaast zijn er veel werk- en gespreksgroepen, waar men vaak al jaren meer persoonlijk die band met elkaar heeft.

Het team dat de vieringen voorbereidt, is echter redelijk nieuw en bestaat op dit moment uit 12 personen. Dat zijn de

mensen die u als voorganger of bij Aktie en Informatie ziet.

We vergaderen om de maand en hebben vorig jaar een 'inhaalslag' gemaakt. In het verleden was het mogelijk dat voor een viering een maand voor datum nog geen voorganger gevonden was. Dat hield de boel wel spannend, maar werkte niet goed.

Inmiddels is ook gebleken dat een aantal gastvoorgangers, die we graag in de Hooglandse Kerk ontvangen, al tot meer dan een jaar vooruit alle zondagen bezet zijn.

We kunnen nu vanuit het team melden dat voor 2019 alle vieringen zijn ingevuld. Natuurlijk kan het zijn dat door ziekte of andere zaken we toch ineens een beroep op een invaller moeten doen, maar in principe ligt alles vast.

Dat maakt dat we in alle rust kunnen kijken hoe we 2020 invulling gaan geven. Er staan nog thema's en gastvoorgangers op ons verlanglijstje, maar we willen ook graag iedereen gelegenheid geven mee te denken over die invulling.

Daarom is er op **23 juni** aansluitend aan de viering weer een korte bijeenkomst gepland om daarover met elkaar te praten.

Anders dan in de twee vorige gesprekken, zal de nadruk liggen op vooruitblikken in plaats van terugkijken. Van harte welkom!

Voor meer informatie:
vieringen@ekklisialeiden.nl

Op 3 mei 2019 zijn de twee
dochters van
Thijs Feenstra en
Roosmarijn Goldbach geboren,

Hannah Lidwien Goldbach
&
Yinte Aya Goldbach

Ontdekkingsweekend voor studenten

Walther Burgering,
studentenpastor LSE/Rap100

Ontdekkingsweekend neemt studenten mee naar een andere wereld
Op zoek naar rust en balans in humanisme en christendom

Onder het motto *'Geniet van wijsheden van oude tradities. Kom in gesprek met medestudenten en ontdek'* gingen 8 studenten half mei mee op Ontdekkingsweekend naar het Klooster Casella in de Hilversumse bossen. Het bleek niet alleen rustgevend, maar ook verrijkend te zijn om daar met elkaar te vertoeven.

Twee concepten

In de voorbereiding waren Jeannette en ik de uitdaging aangegaan om twee totaal verschillende concepten (van het humanistische verdiepingsweekend en katholieke kloosterweekend) naast elkaar te leggen en in elkaar te schuiven.

Het concept van het verdiepingsweekend werkt met een persoonlijke ontwikkelingsvraag die vrijdagavond wordt geformuleerd en gedeeld. Deze vraag blijft het hele weekend de leidraad voor de deelnemer en aan de hand van verschillende werkvormen en meditatiemomenten wordt deze vraag verdiept en komen er antwoorden in zicht.

Het concept van het kloosterweekend is meer groepsgericht en thema gerelateerd. Bij de kennismaking op vrijdagavond worden de verwachtingen gepeild en de ervaring met kloosters gecheckt. Daarna wordt het thema

(bijv. tijdsbeleving) ingeleid en de suggestie meegegeven om vooral alles op je af te laten komen en te beleven. Dit geldt dan met name voor de vieringen op de vastgestelde gebedstijden.

Zitten studenten hierop te wachten?

Een tweede aspect in de voorbereiding waar onze aandacht naar uit ging was de vraag: waar zitten studenten op te wachten? Vanuit een goede samenwerking met Motiv Delft was dit aanbod tot stand gekomen in het kader van een programma-aanbod van interlevensbeschouwelijk en interstedelijk leren aan elkaar als studentenpastores van allerlei snit. Niemand van ons had gecheckt of studenten dit wel interessant vonden. Dus hoe gaven we vooraf het weekend zo vorm dat studenten het boeiend genoeg zouden vinden om mee te gaan? Ons voorlopig antwoord: door ze een keuzemogelijkheid te geven. In een tijd waar volop te kiezen is, is men daaraan gewend. Aansluiting bij datgene waar ze al mee bezig waren, kon zo gestalte krijgen. Daarnaast konden we op deze wijze de verschillende levensbeschouwelijke stromingen goed tot hun recht laten komen. Onze programma-opzet werd dus een parallelle opstelling: 'humanisme en christendom als oude tradities' langs de lijnen: informatie, beleving, rust/balans en keuzemogelijkheden in deelname aan de activiteiten tijdens het weekend.

Augustinessen van Sint Monica

De plek waar we zouden neerstrijken bleek ook een belangrijk onderdeel van de afwegingen die we van tevoren dienden te maken. Een traditioneel klooster was uit den boze, omdat humanistisch georiënteerde studenten zich hierin niet zouden herkennen. Daarentegen was een hutje op de hei te weinig christelijk verbonden. Onze keuze viel op Casella, een kloosterplek van de zusters Augustinessen van Sint Monica. Een plaats in de Hilversumse bossen die openheid uitstraalt en ruimdenkendheid. Een goede plek zo bleek bij een oriënterend bezoek. Wel lag hier ook een valkuil: veel

christelijke zaken zijn voor de Augustinessen vanzelfsprekend, bijvoorbeeld de verwachting dat gasten tenminste aan één viering per dag deelnamen. Op andere gebedstijden konden we goed de keuze laten: of naar de viering gaan of naar de door ons aangeboden meditatie. Mooi was dat de zusters 'ons thema' – Rust en balans – hadden meegenomen in hun vieringen. Een toppunt van gastvrijheid, die we ook op andere terreinen tegenkwamen.

Programma

In ons programma was er ruimte voor onderlinge kennismaking, inleiding over de waarde van 'Rust en Balans' in je dagelijks leven en in dit weekend, meditaties én vieringen. Daarnaast hadden we een zeer persoonlijke ontmoeting met de jonge net ingetreden zuster Nadia en met de humanistische filosoof Bas Nabers. In deze gesprekken gebeurde veel. Er was volop gelegenheid eigen vragen te stellen en twijfels op tafel te leggen. Een ideale mogelijkheid om én te verdiepen én informatie te vergaren. Ter ontspanning (en soms ook nog verdieping) was er een zeepsteenworkshop en een kampvuur. Waar tref je een klooster met een kampvuurplaats? Het socratisch gesprek op zaterdagavond en het labyrint lopen op zondag na de viering waren indringende, positieve ervaringen.

Geslaagd

De groep bleek fifty-fifty (christelijk/humanistisch georiënteerd) samengesteld; veel mensen kenden elkaar niet. Er waren zoekende studenten bij, die uitgedaagd door de gesprekken en ontmoetingen voor zichzelf verdiepende keuzes maakten. Verder op zoek ("Iets dat waarde heeft, heeft geen haast"). Een studente (van huis uit katholiek) verdiepte zich verder in haar weg van geloven en kerkbetrokkenheid, een andere student wil meer over het humanisme weten om erbij te kunnen horen. Natuurlijk, er was nog veel meer: eenzaamheid/hang naar verbondenheid, respect voor elkaars overtuiging,

Klooster Casella

luisterbereidheid, vermoeidheid/hang naar rust, verantwoordelijkheid nemen en laten, twijfels toelaten, aandacht voor 'trage vragen', discussie en gesprek, groeien aan elkaar. Dat komt naar boven als wij met jonge mensen een weekend weg gaan. In de komende tijd trekken we verder met hen op rondom deze issues van het leven.

Overeenkomsten

Dé ontdekking voor de deelnemers van het weekend was dat heel veel van het humanisme en christendom overeenkwam. Humanistische studenten roemden de open mind van de zuster, katholieke studenten waren verbaasd over dezelfde manier van denken van de humanist (met een 'klein verschil': God). Er was échte ontmoeting en gesprek.

De andere constatering: studenten zijn héél erg moe als ze op weekend gaan. Rust wordt gezocht en een onderliggende Balans is niet vanzelfsprekend aanwezig. Opladen dus en kijken of je heel langzaam iets kan veranderen in jezelf of in de samenleving om minder gestrest te raken.

Als laatste mogen we constateren dat er veel onderling respect voor en openheid naar elkaar is van deelnemers die elkaar vooraf niet kenden. Zó met elkaar mogen optrekken (en van elkaar leren) is prachtig en een intrinsiek blijvend onderdeel van het studentenpastoraat, dat wij mogen aanbieden.

De persoonlijke ontwikkeling van studenten centraal in combinatie met

Interlevensbeschouwelijke vragen. Hoe mooi kan het zijn....

Feddema actueel

Het Timmermanseffect

Hans Feddema

Genoeg thema's om over te schrijven: over de populistische president Trump, die zichzelf 'een genie' noemt, en over wie Baudet zo enthousiast is. Of over 'de moderne mens en z'n zoektocht naar zingeving'. Iets wat nog niet zo gek lijkt als we alleen al kijken naar de Bosjesmannen in Botswana, waar ik eens onderzoek deed. Ze noemen daar denken over levenszin 'de grote honger', naast etensdrang als 'de kleine honger'. Of over het religieuze geweld op Sri Lanka. Dit niet alleen omdat ik 'n band heb met dat land omdat ik daar veel onderzoek deed al vanuit de VU en in mindere mate tot op vandaag. Maar ook omdat ik tot m'n schrik constateer dat het jihadistische geweld nu ook zijn klauwen uitslaat naar Azië.

Maar ik voel dat ik niet om een recente verkiezingsuitslag heen kan. Ik signaleerde onlangs een cynische 'nee-beweging', vooral in Frankrijk (gele hesjes), Engeland ('Brexit'), Oost-Europa (sterk anti-vluchtelingen hulp en aanval op de rechtstaat), maar ook in Nederland (opkomst populistisch 'Nieuw Rechts' onder het mom van democratie). Gelukkig zien we dit bij de voorlopige uitslagen van '23 mei' bij ons niet terug.

Zelf twijfelde ik lang qua stem tussen Bas Eickhout en Frans Timmermans. Bas omdat ik hem een voor waarden opkomende, prima parlementariër vind, zeker ook met kennis van zaken. Tevens omdat ik een band heb met zijn partij als één van de acht oprichters van de club dertig jaar terug.

Maar ook Timmermans doet het goed in de Europese Commissie met gezag. Hij komt op voor de rechtstaat in Hongarije en pleitte nu ook voor de tv met kracht voor een sociaal en humaan Europa. Stemmingen zijn geheim, maar bij de uiteindelijke keus heeft, denk ik, bij velen ook meegespeeld de uitstraling van hen beiden: qua daadkracht, positief en oplossingsgericht, waarbij Frans door zijn functie iets meer in het oog viel. Voorzag ik of voorzag anderen het Frans Timmermanseffect, zoals de Volkskrant het noemt? Misschien, maar belangrijker is, dat het populisme dit keer niet zo veel aanhang kreeg, althans in Nederland. Veel Nederlanders zullen het ook niet erg vinden als een van hen bovendien als het mee zit voorzitter van de Europese Commissie wordt.

De volgende

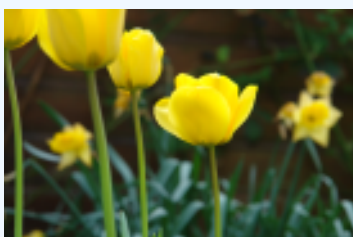
Hooglandse Nieuwe

zal verschijnen op
zondag 1 september 2019

Het thema van dat nummer zal zijn

gezond

U wordt uitgenodigd om een bijdrage in te sturen,
een stuk van maximaal 600 woorden. De kopijdatum
voor het meinummer zal zijn
zondag 18 augustus 2019

Fotoarchief

De archiefcommissie is bezig een goed foto-archief samen te stellen van de (bijna 50 jaar) Leidse Studenten Ekklesia. Daaartoe wordt eenieder opgeroepen om aan ons foto's ter beschikking te stellen, die te maken hebben met gedenkwaardige momenten uit het verleden. Per gebeurtenis willen we vijf, hooguit tien foto's, met de datum, en een aanduiding van wie er op staat.

U kunt dat op verschillende manieren doen :

1. maak zelf een scan, of een digitale foto van uw "papieren" foto's, en mail dat naar het emailadres fotos@ekkesialeiden.nl (per gebeurtenis 1 mail)
2. zet die scans of foto's op een usb-stick en neem die zondag de 16 juni mee naar de kerk, dan nemen we ze daar over.
3. neem uw papieren foto's zondag de 16e mee naar de kerk, dan maken we ter plekke een scan.

Het project is nooit klaar omdat de geschiedenis doorgaat, maar we proberen voor 1 juli de bulk verwerkt te hebben.

Om in de stemming te komen twee foto's, uit 1975 en uit 2011.

